ULKOASIAINMINISTERIÖ
Talousyksikkö/RH

19.5.2016

EDUSKUNNAN HALLINTO- JA TURVALLISUUSJAOSTO 11.5.2016

JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMA 2017 - 2020 (VNS 3/2016 vp); ULKOASIAINMINISTERIÖN PÄÄLUOKKA

Kuulemisessa 11.5.2016 muutama asia jäi selventämättä toimintamenomomentin 24.01.01 osalta, ja ohessa ulkoasiainministeriön täydentävät tiedot.

Perheenyhdistämisprosessi

- Perheenyhdistämisdirektiivin (2003/86/EY) mukainen perheenyhdistämishakemusten määräaika on yhdeksän kuukautta vireillepanosta. Määräaika on pantu täytäntöön Suomessa vuonna 2006 ulkomaalaislain muutoksella 380/2006 (UlkL 69 a §).
- Eduskunnan oikeusasiamiehellä on ollut useampikin kantelu perheenyhdistämishakemuksen käsittelyn viivästymisestä. Ratkaisuissa oikeusasiamies on todennut, että perheenyhdistämisasiat tulee käsitellä asianmukaisesti ja laissa säädetyssä määräajassa. Perusteluissa on lausuttu muun muassa ” Kiinnitän huomiota siihen, että asian käsittelyn viivästymistä ei voi perustella resurssien vähäisyydellä” (eoak 1588/2011).
- Huomautuksia ei ole osoitettu suoraan edustustoille tai ulkoasianministeriölle, vaan Maahanmuuttovirastolle, joka on prosessista kokonaisvastuussa ja tekee ratkaisun oleskeluluvan osalta. Viivästyksiä on kuitenkin tapahtunut edustustojen käsittelyajoissa mm. haastattelujen osalta.
- Yhdeksän kuukauden määräajan tavoitteellinen ”jyvittäminen” edustuston ja Maahanmuuttoviraston kesken on sovittu Maahanmuuttoviraston laskelmien pohjalta. Tavoiteajat on kirjattu Maahanmuuttoviraston laatimaan muistioon ”Oleskelulupaprosessin eri vaiheiden tavoiteajat”, joka on päivitetty viimeksi 20.12.2013. Muistio on myös näiden lisätietojen liitteenä
- Mikäli ulkoasiainhallinto ei saa edustustojen käytettäväksi riittäviä resursseja, tullaan käsittelyaikojen osalta viivästymään säädösten mukaisista velvoitteista.

Vuodelle 2016 lisätyn 230.000 euron suuruisen määrärahan maahanmuuttotiedotukseen käyttö

- Ulkoministeriö aloitti viestinnän lähtö- ja kauttakulkumaissa lokakuussa 2015. Toimintaa on tiivistetty sen jälkeen ja useita hankkeita on vireillä. Eduskunnan osoittaman määrärahan käyttämisestä tehtiin viestintäsuunnitelma 31.12.2015. Viestintäosasto on kohdentanut hankkeisiin jo olemassa olevia henkilöitä, ja lisäksi myönnetyllä lisämäärärahalla osastolle on palkattu muuttoliikeviestintää suunnittelemaan ja toteuttamaan erillinen viestintäsuunnittelija.
- Edustustoilta on saatu paikallista asiantuntemusta ja tietoa. Ministeriö on selvittänyt yhdessä edustustojen kanssa mm. käsityksiä paikallisesta mediankäytöstä ja kerätty hakusanoja medialouhintaa ja -monitorointia varten. Jokainen lähtö- ja kauttakulkumaihin suunnattu tiedote on käynyt kommentointikierroksella edustustoissa, joiden alueita aihe koskee. Lisäksi edustustoilta saatu tukea tiedotteiden julkaisuun ja kommenttien moderointiin.
- Ministeriö on kokeillut myös tiedotteiden suorajakelua Venäjällä asuville diasporille, ja tässä edustuston apu on ollut ensisijaisen tärkeää. Edustustot ovat järjestäneet myös pressitilaisuuksia, jolloin tietoa on saatu jaettu paikalliseen mediaan.
- Pääasiassa viestintää on kuitenkin tehty suhteellisen huomaamattomasti sosiaalisen median kautta, ohjattuina viesteinä suoraan tietyille profiloimillemme ryhmille (nuoret miehet ja naiset tietyillä alueilla). Sosiaalisessa mediassa on tehty tähän mennessä n. 15 sosiaalisen median kampanjaa, jotka ovat tavoittaneet yli 3 miljoonaa henkilöä.
- Kohdemaina ovat olleet Venäjä, Irak, Libanon, Turkki, Somalia, Afganistan, Pakistan, Intia ja Bangladesh. Uutisia ja mainoksia sekä infografiikkaa on julkaistu seuraavilla kielillä: englanti, ruotsi, saksa, ranska, espanja, venäjä, arabia, dari, pashto, somali, hindi ja bengali. Uutisten ja mainosten klikkausprosentti on ollut n. viisi. Tätä toimintaa jatketaan.
- Lisäksi on tehty myös niin sanottua sosiaalisen median louhintaa, jolla kerätään potentiaalisia somesivustoja ja tietoa muuttoliikkeeseen liittyvistä sisällöistä; ensimmäinen louhinta tehtiin Venäjällä. Tätä toimintaa jatketaan nyt Suomessa.
- Suomessa ollaan aloittamassa kyselytutkimusta Suomessa olevien diasporan edustajien parissa.
- Olemme tehneet myös Googlen hakukonehakuseurantaa, jolla kartoitetaan maita, joissa ollaan kiinnostuttu Suomesta ja turvapaikanhakuun liittyvistä teemoista. Tätä toimintaa jatketaan.

- Ministeriö on tutustunut EU:n muiden maiden muuttoliikeviestintään, ja Suomen aloitteesta on aloitettu keskustelu EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa yhteisestä kampanjasta lähtö- ja kauttakulkumaissa. Sen keskeinen kärki olisi ihmissalakuljetuksen vastaisessa viestin välittämisessä.
- Suunnitteilla on myös turvapaikkakriisiviestintäsuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen.
- Tähän mennessä budjetista on kulutettu ja sidottu (viestintäsuunnittelijan palkkaan, viestintään, käännöksiin, matkoihin, tutkimuksiin) jo yli puolet. On mahdollista, että eduskunnan osoittamasta rahasta siirtyisi siirtyvänä eränä noin reilu kolmannes myös ensi vuodelle käytettäväksi. Tämä on kuitenkin vain karkea arvio tässä vaiheessa.

Kansallisen yhteisen palveluväylän käyttäminen

- Ulkoasiainministeriö on mukana kansallisen palveluväylän käyttöönotossa. Ensimmäisessä vaiheessa on tavoitteena viedä palveluväylän piiriin viestintätoimintaan painottuvia palveluja kuten matkustusilmoitus, matkustustiedotteet ja maatiedostot.
- UM:llä on suhteellisen vähän suoraan kansalaisille ja yrityksille kohdentuvia palveluja, joissa palveluväylää yleensä on mahdollista hyödyntää. Asianhallintajärjestelmistä vientivalvontajärjestelmän sekä kehitysyhteistyörahoituksen anomus- ja seurantajärjestelmä ovat tällaisia, kunhan tunnistamisratkaisut palveluväylässä ovat tarkoitukseen hyödynnettävissä.
- Palveluväylän osalta haasteellista on, että suuri osa ulkoasiainhallinnon asiakkaista on ulkomailla tai ulkomaalaisia (viisumiasiakkaat). Ulkomailla pitkään asuneet tai ulkomaalaiset eivät saa käyttöönsä suomalaisia pankkitunnuksia, mikäli niitä käytetään tunnistautumiseen väylän palveluihin.